

Beste meensken,

Mi'j donkt dat wegbaarms wel mi'jd wodden moeten. Aanders slaon d'r ommes de hieltied meer struken en bomen in op. En dan wodt et veur de weggebruker minder overzichtelik, wiels die ok et laandschop niet meer goed zien kan.

Vandaag-de-dag wodden baarms op verschillende menieren beheerd.

Een nogal makkelijke meniere is et zonuimde klepelen. Hierbi'j hakselt een mesiene et gewas fien. Zodoende zal de rommel vlogger vergaon. Men ruumt et mi'jsel dus niet op. Dat men voert ok gien plaantevoedingsstoffen of. Hierdeur blift de baarmbegruuiing weelderig of gaot zels nog hadder gruien.

De baarm kan naemelik op alderhaande menieren vermest raeken. Eerstens deur de meststoffen die van de weg of naor de baarm uutspoelen. Dit kan gebeuren naodat d'r een boel modder op 'e diek reden is. Ok wodden d'r plaantevoedingsstoffen in de baarm anvoerd deur et d'r tiedelik op daeeliggen laoten van slodersgoed¹ of et slichten van koelen mit zwatte grond.

Zodoende zal de baarm ok vaeke klepeld wodden moeten. Sommige krachtig gruiende gewassen hebben hier juist perfiet van, waaronder kweekgrös, braandnettels, blauwe stiekels, fluitekruid en poddeblad. Hoewel disse plaanten een rolle hebben in de netuur, bin et ok probleemkruden. Zowel hobby as professionele boeren en boerinnen kun d'r naemelik slim last van hebben. Dat veur heur zal et wel ontuug wezen. Butendat bin disse plaanten d'r al in overvloed. En waor ze weelderig gruien kunnen, daor konkerreren ze aandere plaanten vot. Van klepelen krigt men dus ok een baarm waorin betrekkelik weinig plaantesoorten staan.

Behalven et gewas, hakselt de klepelmesiene ok de dierties die in de baarm huzen stokkend, waaronder spinnegies, krobbegies en roepen van vlinderties. Om kot te gaon: klepelen is niet ekologisch.

Men beheert wegbaarms ok wel mit de zonuimde mi'j-zoegkombinaosie. Hierbi'j mi'jt men mit een mi'jkörf an een hydraulische aarm. Et apperaot zogt et mi'jsel drekt op. Hierbi'j belaaend et in een bak. Et gewas wodt dus ok vot-en-daolik ofvoerd. Op disse meniere verschraolt de begruuiing in de baarm wel, want mit et gewas voert men ommes ok plaantevoedingsstoffen of. Zodoende zal et ontuug d'r minder goed gedi'jen kunnen. Mi'jen en mitien opzoegen is dus beter as klepelen. De mi'j-zoegkombinaosie slokt liekewel ok de zaoden, dierties en poppen op. Om kot te gaon: de mi'jzoegkombinaosie is weinig ekologisch.

De wegbaarms in West-Stellingwarf wodden slim roeg beheerd. De gemiente hakselde et gewas allierend mar fien en leut et dan votrotten. Klepelen dus. Zodoende gruiiden d'r de hieltied meer probleemkruden in de baarms. Een stok of wat boeren vunnen liekewel dat de baarms schraoler maekt wodden mossen. Neffens dat ze verwachten zol et dan minder mit et ontuug wodden, wiels mooie bluiende, kruden op de veurgrond kommen zollen. In een schraole baarm gruien ja meer soorten as in een vermeste baarm.²

Die boeren waeren dus ok bereid om zels baarms op een ekologisch verantwoorde meniere beheren te gaon. Men is doe begonnen mit de baarms van de Vinkega- of Venegaovaortweg bi'j de Hoeve-

¹ Agraorisch Netuurbeheer West-Stellingwarf zorgt d'r liekewel veur dat et in de baarm stotte slodersgoed zo vlogge meugelik ofvoerd wodt.

² Henk Roeles meldde dat een ekologisch beheerde baarm steviger is en minder vaeke plagt wodden hoeft as een klepelde baarm.

Venega/Vinkege, hier dus, en de Ontginning bi'j Ni'jlaemer-Ni'jhooltwoolde. Laeter hebben boeren in West-Stellingwarf nog meer baarms onder heur hoede neumen. Die baarmbeherende boeren bin dus ansleuten bi'j de Verieniging veur Agraorisch Netuur- en Laandschopsbeheer West-Stellingwarf.

Bi'j et ekologiske baarmbeheer komt de eerste snee d'r om-de-bi'j ien juni of, al kan et ok een dikke weke eerder of laeter wezen. Et hangt ja ok van et weer of. As een dan nog bluiende baarm d'r ofkomt, dan liekt et of is d'r vusen te bi'jtied mi'jd. Mi'jd men liekewel te laete, bi'jveurbeeld nao halverwege juni, dan kun grössen slim overheersen gaon. Men krigt dan een grösbaarm waor mar weinig bloempies in staon.³ Veurd dat men et ofmi'jde gewas ophaeld, blift et een schoffien liggen. Zodoende zal de schaede an de fauna akseptabel wezen. In et veurjaor bluiet de baarm op zien mooisten. Evenzogoed treedt d'r nao de eerste mi'jbeurt ok naobluui op.

In de naozoemer komt d'r nog een twiede snee of. Mit et ofvoeren van et gewas voert men iedere keer ok een boel plaantevoedingsstoffen of. Zodoende verschraolt men de baarm staorig an.

In 2002 hebben de baarmbeherende boeren Philip Zeinstra en mi'j vraagd om de begruuiing van ekologisch beheerde baarms te onderzeken. Et betrof de Ontginning en de Vinkegevaortweg. Die baarms wodden doe al een tal jaoren op een ekologisch verantwoorde wieze beheerd. Zodoende waeren ze ok al een betien verschraold.

Op elven verspreidde plakken hebben we proefvlakken in de baarm uutzet. Ieder proefvlak het een eigen nommer kregen. Ok de ligging van ieder proefvlak wodde sekuur vaastelegd. De strokies waeren de hieltied 25 meter laank. Op ieder proefvlak hebben we van iedere vunnen plaantesoort neteerd hoevule hi'j d'r ston. Et dee blieken dat de baarms doe al aorig riek waeren. Over vri'j kleine oppervlakken gruuden al tientallen soorten. In meie stonnen d'r vule botterbloemen, honnetongen, dat is smalle weegbree en zoerstaelen, dat is veldzuring, te bluien. Op et talud van een baarmsloot langs de Venegaovaortweg wodde ok et blauwe knopien vunnen. Et zojuust numde bloempien staot op de Rooie Liest, wat betekent dat disse plaante d'r now vule minder is as eertieds.

Zes jaor laeter, naemelik in 2008, hebben we et onderzook nog een keer overdaon. Uut de vergeliekings tussen 2008 en 2002 het blieken daon dat de baarms nog mooier wodden waeren. Plaanten van schraole grond hadden heur naemelik vermeerderd, wiels et mit et ontuug nog minder wodden was. Et al eerder numde blauwe knopien hadde him zels uutbreided tot in de wegbaarm. Meer infermaosie over dit onderzook is te vienen op de webstee van de verieniging.

Hoe goed as disse baarms d'r now, zes jaor laeter, veur staon weet ik niet sekuur. Aenlik zol et weer tied wezen veur een herhaling van et onderzook. Hoe of te nao: ik hope dat de boeren mit et ekologiske baarmbeheer deurgaon blieven kunnen.

Beste meensken, bedaankt veur de andacht.

³ Dit gelt niet veur hiele schraole baarms. Neffens de aanwezige boeren en boerinnen weren een stokmennig baarms al zo veer verschraold dat disse nog mar ien keer in et jaor mi'jd wodden hoeven. Op disse baarms begint men ok laeter mit mi'jen, meugelik pas in juli-augustus.